

Dumitru Iuga pregătea greva deținuților politici din România

În iunie 1989, Dumitru Iuga, tehnician angajat la Studiourile Centrale de Televiziune, își ispășea pedeapsa de șase ani de închisoare la Spitalul Penitenciar Jilava. În 1983, el organizase, după modelul Solidarității, „Mișcarea pentru libertate și dreptate socială din România”, vizând nici mai mult, nici mai puțin decât înlăturarea regimului comunist. Acuzat de „crime contra securității statului”, a fost condamnat la închisoare. Alte șapte persoane au primit pedepse în același proces și alte 80 anchetate.

„Cine era omul care avusese curajul de a complota împotriva regimului? Născut la 21 aprilie 1942, în comuna Mateești (jud. Vâlcea), într-o familie țărănească, cu mulți copii, Dumitru Iuga venise la 18 ani în București. S-a angajat la Întreprinderea de Construcții și Montaje nr. 5, unde s-a calificat în meseria de zugrav-vopsitor. A studiat apoi la școala tehnică „Unirea”, absolvind cursurile cu specializarea tehnician electronist (1969). Încă din timpul anului III de studii s-a angajat ca operator la TVR. La acea dată nu figura în registrele Securității ca un „element periculos”. În schimb, anumite personaje cu funcții de răspundere în Televiziune îi remarcaseră, cu indignare, „ținuta capilară necorespunzătoare”, căci tânărul Iuga purta păr lung.

MLDSR, după modelul „Solidarității”

Impresionat de apariția sindicatului „Solidaritatea”, Iuga a încercat să aplice modelul polonez și în România. În 1982, tehnicianul a redactat platforma-program a „Mișcării pentru libertate și dreptate socială din România” (MLDSR), a cărei țintă era „transformarea României într-un stat democratic dezvoltat, nealinat și în granițele sale istorice”. Printre altele, Iuga cerea înființarea de sindicate libere, reforme în economie, învățământ, cultură, asistență socială.

„Am intrat în rândurile MLDSR încă de la începuturile sale, îmbrățișând cu toată ființa mea ideile sale”, scrie fondatorul mai târziu. „Performanța spirituală realizată de mine în clipa când am spus «Da, vin!» a fost faptul că am eliminat din existența mea cuvântul «frică», acest

Condamnat „pentru acțiune de complot”, Dumitru Iuga a executat șase ani de detenție la Aiud, Rahova și Jilava. FOTO: Cornel Mocanu/AGERPRES

atavism la care ar trebui să renunțe toate ființele umane de pe fața pământului spre binele și gloria speciei care se vrea stăpână pe infinitele spații cosmice.

Din declarațiile oferite în timpul procesului, reiese că liderul MLDSR era pregătit pentru orice rău. „Scopul grupării era de a se confrunta cu conducerea țării și de a folosi eventual și violența împotriva conducerii în cazul când și conducerea

ar fi folosit violența împotriva noastră”, afirma Dumitru Iuga în 1983. (...) După ce am inițiat gruparea subversivă și am redactat planul pentru programul de acțiune, am purces la recrutarea unor elemente care să militeze pentru atingerea scopurilor propuse în programul ce l-am întocmit.

„Elementele” erau Gabriel Beianu (33 de ani, inginer), Viorel Vicovan (27 de ani, desenator), Grigore Dorin Mindrilă (29 de ani, muncitor), Cornel Tomescu (26 de ani, student), Ion Nicolici (47 de ani, lăcătuș), Daniel Mitrahe (27 de ani, desenator tehnic), Cristian Haltrich (23 de ani, tehnician electronist), Ștefan Chișcă (25 de ani, profesor de Limba română).

La începutul verii anului 1983, planul secret al lui Dumitru Iuga a ajuns la „urechile” Securității, prin rețeaua informativă din Televiziune. Imediat, ofițerii de la Securitatea Municipiului București (SMB) au declanșat procedura de urmărire a membrilor MLDSR. De la dosar mai lipseau doar probele.

La 31 august, Securitatea a descins în secret la domiciliul lui Iuga, din București Noi. A descoperit documente organizatei clandestine și alte dovezi „incriminatoare”: platforma-program, un caiet studentesc, intitulat „Socialism științific - utopia? Nu”, o ștampilă cu sigla „NC (Nucleul Central - n.r.) al MLDSR”, două benzi magnetice cu înregistrări de emisiuni ale postului de radio Europa Liberă, cinci librete CEC reprezentând „cotizații” ale membrilor grupării.

La 27 ianuarie 1984, după instrumentarea cazului și amânarea succesivă a verdictului, Tribunalul Militar Teritorial din Calea Plevnei a pronunțat sentința. Mai „blând” decât se așteptau acuzații, care puteau fi încadrați, după legile vremii, la pedeapsa maximă - condamnarea la moarte. În calitate de lider al organi-

zației „contrarevoluționare”, Dumitru Iuga a primit cea mai aspră pedeapsă, 12 (doisprezece) ani închisoare, degradarea militară și interzicerea drepturilor prevăzute de articolul 64 litera a și b. C. pen. pe timp de 5 (cinci) ani pentru infracțiunea de complot, prevăzută de articolul 167 alineatul 1 și 3, teza a II-a.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALUL ZILEI

Despărțite din ce în ce mai evident în plan politic, România și Polonia făceau ultime încercări de-a mai salva ce se putea salva din relațiile economice. Autoritățile din județul Ialomița anunțau încheierea campaniei de recoltare a orzului și reportau noi producții-record.

La Berlin, Zoe Dumitrescu-Bușulenga vorbea în fața auditoriului adunat la Universitatea Humboldt despre opera lui Eminescu.

Discuții economice româno-poloneze

Joi, 22 iunie, Constantin Dăscălescu, prim-ministru al guvernului, l-a primit pe Franciszek Gaik, șef al Oficiului Central al Planificării din Polonia, funcție echivalentă rangului de ministru. La discuții au asistat Radu Bălan, președintele Comitetului de Stat al Planificării - omologul român al musafirului -, și Jerzy Woz-

niak, ambasadorul polonez la București. Cu imprecizia specifică limbii de lemn și canoanelor diplomației, comunicatul dat publicității spune că s-a discutat „o serie de aspecte” economice, precum „intensificarea schimburilor comerciale, a cooperării și specializării în producție, a conlucrării mai active pe tărâm economic, tehnic-științific și în alte sectoare de interes reciproc”.

(Continuare în pag. a II-a)

AROVIT - EMBLEMA AGRICULTURII BIHORENE

Absolvent al Facultății de Agronomie din Timișoara (1968), Coriolan Naghi a fost repartizat după absolvire la Topitoria de cânepă Palota (1968/1969), iar mai apoi transferat inginer-șef la CAP Cheșereu (1969/1974). În 1974 a fost promovată inginer-șef cu producția horticolă la Fabrica de Conserve „Arovit” Valea lui Mihai, reorganizată IPIIF. Suprafața IPIIF „Arovit” Valea lui Mihai, fabrică construită în 1941, era în 1976 de 2.156 ha din care 30 ha spații protejate, pe care se cultivau anual circa 1.000 ha cu legume. În 1985 a fost transferat inginer-șef la IJLF Bihor, în 1987 promovată inginer-șef la Trăstul Horticulturii Bihor.

În poveștile sale despre marea lui dragoste - „Arovit” -, cândva emblema agriculturii bihorene, nu poate să nu-l includă și pe Ion Ceaușescu, cel de-al nouălea dintre frații lui Nicolae Ceaușescu. „Era un om foarte bun și priceput într-ale horticulturii. Aveam lunar sedințe cu el și era o atmosferă extrem de relaxată. Îl simțeam aproape de noi și dornic să ne ajute și să se implice, mai ales, în munca de cercetare. Ne bucuram când ținea el sedințele și nu cei de la partid. Pe atunci produceam foarte mult la „Arovit” Valea lui Mihai, iar majoritatea producției se trimitea la

export. Gemurile noastre aveau foarte mare căutare în țările arabe, precum Egiptul și Libia. Acum, nu știu dacă se mai produce 15% din cât făceam noi atunci”, mărturisește cu regret Coriolan Naghi.

Statul era interesat de horticultură

De altfel, domnia sa susține că statul era extrem de interesat în dezvoltarea sistemului alimentar industrializat pe structura fabricilor de conserve cu tradiție în România. De altfel, prima fabrică de conserve din România a fost construită în 1875, la Buftea, de prințul Știrbei. 20 de ani mai târziu, în 1895, a fost construită Fabrica Grivița de frații Ștefănescu din București, iar în 1929 fabrica Flora, din București, de N. Satcoveanu.

În perioada 1933-1942, Ministerul Agriculturii a construit 15 fabrici; primele au fost cele de la Topoloveni, Curtea de Argeș și Istria - Buzău. Celelalte au fost construite din primăvara anului 1941 până în toamna anului 1942, printre acestea numărându-se și „Arovit” Valea lui Mihai.

(Continuare în pag. a II-a)

Scandal între disidenți

După 1989, Dumitru Iuga a contopit documentele identificate în dosarul său de urmărire informativă (Conspiratorii) cu experiența personală din închisorile prin care a trecut. La final, a rezultat un volum consistent, care așteaptă și acum lumina tiparului. Câteva edituri prestigioase din țară, interesate de regulă în publicarea dosarelor Securității, aflate în patrimoniul CNSAS, au refuzat publicarea materialului. „Ca să nu păteze imaginea unor membri ai societății civile”, crede Dumitru Iuga. Prezentăm în continuare câteva dintre pasajele „cu cântec” din volumul republicat „Cu fața la perete. Dosarul conspiratorilor”, reunite în capitolul „Conecțiuni și semne de întrebare incommode”. În cele ce urmează citim din memoriile în căutare de editor ale fostului deținut politic Dumitru Iuga (FM).

Florentin Scaletschi
La data de 6 septembrie 1987, Securitatea, pentru a bloca orice posibilitate de comunicare cu exteriorul celui, adoptă cele mai severe și restrictive măsuri privind supravegherea lui Iorgu (nume conspirativ al lui Dumitru Iuga în dosarele Securității - n.r.) aflat în

acel moment pe secția 5 specială din Rahova.

Cu zece zile înainte de 22 noiembrie 1988, Securitatea, la cel mai înalt nivel, pune la cale o diversivă urmărind intoxicarea acestuia, folosind în acest scop, un informator din rândul celor care își execută pedeapsa în Penitenciarul Aiud. Trebuie subliniat faptul că un plan de măsură adoptat la acest nivel era de fapt un ordin care trebuia executat întocmai! (...)

„14 decembrie 1988. Notă informativă Pirvu Dumitru.

Deținutul Iuga Dumitru a spus că la spitalul penitenciar de unde a venit era, închis într-o cameră insalubră, de nelocuit. Că în momentul în care a observat că i se continuă tratamentul cu injecții care nu îi erau necesare a cerut să i se facă externarea. Că înainte de a pleca de la spital când l-a scos afară din cameră cu bagajele l-a întâlnit pe hol pe deținutul Scaletschi Florentin și că a discutat cu acesta spunându-i că el mai are până în septembrie 1989 și că nu mai are ce să-i facă. Iar Scaletschi i-a spus că este posibil să plece mai devreme supravegherea lui Iorgu (nume conspirativ al lui Dumitru Iuga în dosarele Securității - n.r.) aflat în

prima dată în Occident (vara anului 1987), în cel mai strict regim de supraveghere și control - nimeni nu se putea apropia de el fără acordul Securității!

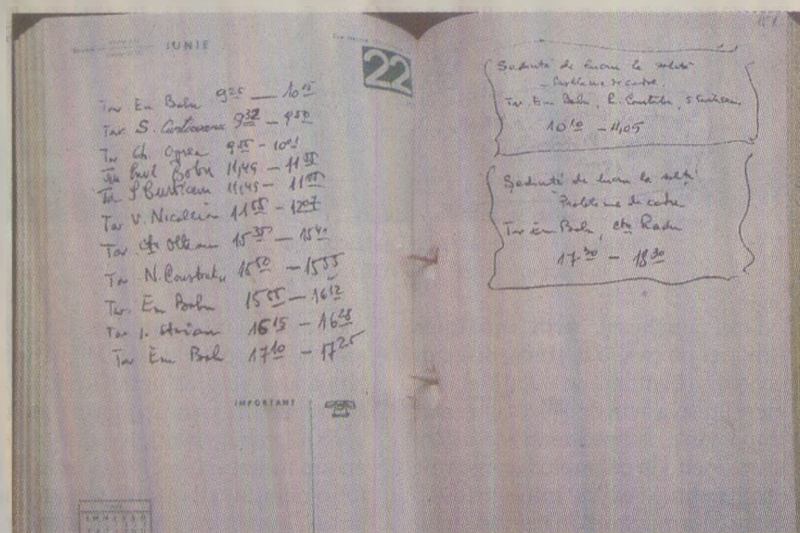
Cu toate aceste măsuri ordonate, la un moment dat - în intervalul de timp 02.11.1988-10.11.1988 - acesta este „lăsat” de capul lui pe holul spitalului Penitenciar Jilava și dă nas în nas cu un deținut care își execută pedeapsa la Penitenciarul Aiud, plin de bagaje, despre care auzise câte ceva, dar pe care nu îl văzuse niciodată (Florentin Scaletschi). Bucuroși de întâlnire se așază liniștiți la o șuetă (lipsea numai cafeaua!) fără să-i deranjeze nimeni preț de câteva minute bune!...

Deși în dosarul Conspiratorii sunt consemnate cu rigoare matematică toate defecțiunile apărute în supravegherea obiectivului Iorgu, despre această „întâmplare” care ar fi trebuit să treacă în șomaj toată conducerea spitalului penitenciar Jilava, nu se scoate o vorbă!...

Este posibil ca momentul întâlnirii să fi fost puțin în afara intervalului planificat - nu se putea ști exact când Iorgu, totuși, un om bolnav!..., va putea fi externat din spital.

(Continuare în pag. a II-a)

AGENDA ELENEI CEAUȘESCU

Joi 22 iunie 1989 Elena Ceaușescu s-a ocupat de cadre. Cu o zi în urmă făcuse același lucru - avusese două sedințe pe temă și-i chemase în birou ei pe aceiași cu care dezbătuse în „săliță”.

Joi, între orele 10:10 și 11:05, împreună cu Emil Bobu, Radu Constantin și Silviu Curticeanu, a ținut prima sedință. A doua a fost după-amiaza (17:30-18:30), tot la „săliță”, cu aceeași echipă, minus Silviu Curticeanu.

Cu excepția celor menționați la respectivele sedințe, au fost prezenți la Cabinetul 2 Gheorghe Oprea, Vasile Nicoloiu, Constantin Olteanu, Nicolae Constantin și Ion Stoian.

I-a chemat în birou ei și în afara sedințelor pe Silviu Curticeanu (de două ori) și pe Emil Bobu (de patru ori). În ziua respectivă, Emil Bobu a stat față în față cu Elena Ceaușescu aproape trei ceasuri și jumătate. Adăugate și ceasurile serii pretrecute (cu nevasta) la „club” împreună cu soții Ceaușescu, și orele de pregătire a informărilor și rapoartelor, reiese că viața demnitarului gravita pe orbita fixă a cabinetelor 1 și 2. „Bobu reprezentă un caz de depen-

sonalizare dramatică, va scrie mai târziu despre el, Dumitru Popescu. Nu știu cum îi arăta în realitate firea, dar, din nenorocire, l-a fost perceput, de la bun început, numai uriașă disponibilitate de subordonare. N-am mai întâlnit un om capabil să disimuleze în asemenea grad, să nu poată ieși nici un milimetru din cuvântul superiorului, să nu găsească puterea de a-l contrazice măcar într-un punct cât de mic, sau de a face ceva ce credea el de cuvință pe ascuns.” Și tot Dumitru Popescu despre relațiile lui Bobu cu ceilalți demnitari: „Bănuiesc, mai degrabă, că i se dereglase aparatul de reacție. Nici nu apuca celălalt să-și termine fraza, și el începea să bătăie din cap, în semn de aprobare. Ba nici nu era nevoie să vorbească acela, el îl citea gândul din privire și-i venea frenetic în întâmpinare”. Pygmalionul acestei „perfecțiuni” fusese, în opinia aceluiași, Elena Ceaușescu căci ea îi cultivase „lasitatea neimpotrivirii, jocul penibil al sclaviei galante, redându-i-i de fiecare dată lui N.C. mai plecat, mai flasc, și, în același timp, mai energic supus”.

Lavinia BETA

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Vara în care ne-au luat via”

Mariana Ciuş are 54 de ani și e din județul Giurgiu. Își amintește de 1989... „Se tăiau copacii, se scoteau livezile, erau niște nuci atât de mari și de frumoși, și pe ei i-au scos. Cei de la CAP. Parcă înnebuniseră. Habar nu am de ce. Pe vremea aceea erau obligat să lucrezi la CAP. Eu și mama nu am putut lucra. Am fost scutite pe caz de boală. La mine a fost mai ușor să creadă că mi-e imposibil să muncesc. Defectul fizic se cunoștea. La mama însă era mai greu. Suferea cu inima. Însă ea a avut întotdeauna grijă de ea și arăta foarte bine. Țin minte că duminică își puneam minunatele ei rochii, își făcea cocul în vârful capului, avea un păr des și mătăsos, și ieșea la plimbare. Nimeni nu a crezut că e bolnavă, că certificatul pe care îl avea de la

medic era adevărat. Până când a murit... Asta s-a întâmplat la câțiva ani buni după căderea comunismului. Revenind în vara anului 1989. Noi aveam o vie. 10 ari, pe care îi munceam în cadrul CAP-ului. După fiecare recoltă, eram obligate să dăm CAP-ului 1.000 de kilograme. Se întâmpla deseori ca noi să nu rămănem cu mare lucru, dar știam că este via noastră și că nu o să ne-o ia nimeni. Până într-o zi însă, în vara celui an, când cel care se ocupa cu administrarea CAP-ului, un fel de șef pe-acolo, un analfabet de alfel, Marin i se zicea, a venit în curtea noastră și ne-a zis: «CAP-ul a hotărât să vă ia via, pentru că nu munciiți la CAP și toată lumea trebuie să lucreze». Au pus bulumaci de jur-imperejurul viei, au

imperejmuit-o, ca nu cumva să intrăm noi în ea, și gata. Trebuia să te supui. Nu aveai cu cine să te certii. Înutil am fost noi la Sfatul Popular, am făcut plângeri, am arătat certificatele medicale prin care reieșea că nu putem munci la CAP, actul de proprietate al viei. Nimic nu a contat. Țin minte că mamei i-a venit rău pe-acolo. Nici nu s-au uitat la noi. Cei de la Sfatul Popular cred că aveau o satisfacție imensă. Mama a fost însă bătaioasă mereu. Nu s-a lăsat până nu și-a făcut dreptate.

Ajunsesem ca în fiecare seară să mă pună să scriu memoriu cu care mergea la județ, la Giurgiu, la partid. La prim-secretarul de partid al județului.

(Continuare în pag. a II-a)

JURNALE PERSONALE

22 Iunie

Titluri mari în presă: Ceaușescu a ridicat un zid de sârmă ghimpată la granița cu Ungaria? Când deplâng - și deplâng - reprimensiunea din China, n-o fac doar pentru bieții tineri - studenți și muncitori - executați în plină campanie de delatare, dar și pentru sprințul „ideologic” adus paranoiei lui Ceaușescu, care dispune astfel de un posibil exemplu, chinez, de care s-a mai servit o dată („Tezele din iulie '71”). Cum sancțiunile occidentale nu vor fi, probabil, suficiente - în ciuda indignării generale - Ceaușescu poate măsura și lipsa de determinare a democrațiilor din Apus. E drept însă că, pe de o parte, România n-are, pe eșichierul comercial și politic, poziția Chinei, suscitând deci mai puțin demersii, iar pe de altă parte Occidentalul n-are obișnuit pe toți cu lasitățile guvernanților săi.

Monica Lovinescu, Pragul. Unde scurte V, București, Humanitas, 1995, p. 186

Probleme de tot felul. Mai întâi cu filmul. Gogan mi-a făcut surpriza și m-a anunțat că nu poate face filmul, pentru că s-a incurcat cu Marcus. Mai complicat e faptul că în joc este și Vivi. Am avut ieri o discuție cu Pivniceru, pentru o nouă echipă. Am repus pe tapet numele lui Luci Maghiar, dar nu știu dacă poate scăpa de la Malvina. Ar mai fi Chivici, pe care-l știu ca șef de producție la Aurian, dar mi se pare cam rigid. Dacă n-am altă soluție, am să încerc. Vivi a avut o poziție foarte frumoasă și a cerut să iasă de la Marcus. Să vedem dacă se va putea. Altfel, lucrurile se incurcă... Cert este că așa fi vrut să plec și eu câteva zile la mare, dar văd că nu se poate. Mi-ar fi prins foarte bine. Mai sunt probleme și cu determinarea a măsura și lipsa de determinare a democrațiilor din Apus. E drept însă că, pe de o parte, România n-are, pe eșichierul comercial și politic, poziția Chinei, suscitând deci mai puțin demersii, iar pe de altă parte Occidentalul n-are obișnuit pe toți cu lasitățile guvernanților săi.

(Continuare în pag. a II-a)

CALENDAR

22 iunie (Joi)
Soarele a răsărit 5:31, a apus la 21:04
Luna a răsărit la 23:36, a apus la 8:29
Sărbătoare creștină: Sfântul Ierarh Mucenic Eusebie al Samosetelor; Sfântul Alban, întâiul mucenic în Marea Britanie

S-a întâmplat la 22 iunie 1989

• Nava americană pentru recuperarea petrolului de pe suprafața mării „Retriever”, care a participat la operațiunile de depoluare a litoralului Alaskă după avarierea unui tanc al companiei „Exxon”, s-a scufundat în Golful Northwest Bay. Nu s-au înregistrat victime, dar întreaga cantitate de petrol recuperat a ajuns din nou în apele mării.
Ramona VINTILĂ

ROMÂNIA ÎN PRESA INTERNAȚIONALĂ

Cortina de Fier a lui Nicolae Ceaușescu

Organizația Internațională a Muncii a acuzat România, astăzi, de încălcarea a două convenții internaționale pentru garantarea protecției împotriva discriminării angajaților și dreptului muncitorilor de a se asocia, scria cotidianul american The New York Times. Condamnarea a fost făcută la întâlnirea anuală a celor 150 de membri OIM, la care au luat parte reprezentanți guvernamentali și reprezentanți ai patronatelor și muncitorilor. Alte țări luate în vizor sunt Republica Dominicană, Ecuador și Columbia.

Un raport întocmit de experții OIM a concluzionat că minoritatea maghiară din România este sistematic supusă discriminării din partea oficialilor. Ambasadorul român de la

Geneva, Gheorghe Dolgu, a respins acuzațiile și le-a calificat drept un rezultat al „revizionismului maghiar”.

România își fortifică granița

De-a lungul graniței sale cu Ungaria, România întinde sârmă ghimpată și sapă șanțuri antivehiculare, într-o acțiune pe care observatorii o califică drept o încercare de a-i descuraja pe cei care vor să părăsesc țara în mod fraudulos, informa un alt ziar american - The Washington Post.

(Continuare în pag. a IV-a)

AROVIT — EMBLEMA AGRICULTURII BIHORENE

(Urmare din pag. 1)

În toamna anului 1942 au fost executate lucrările de instalații-montaj cu utilaje produse în țară. Lucrările au fost grăbite, pentru că se cereau alimente conservate pe front.

În perioada 1945-1989, domeniul horticol a cunoscut o reală dezvoltare, datorată, cu precădere, creșterii producției horticole de la an la an, producție care trebuia valorificată cât mai bine. În anii '80, statul avea interesul să exporte produsele horticole de bună calitate pentru că avea mare nevoie de valută.

În păstrarea produselor horticole s-a trecut de la păstrarea în șanturi, bordeie, silozuri, magazii improvizate în depozite frigorifice sau cu ventilație mecanică. În acest scop au fost făcute investiții mari, prin construirea a 93 de depozite cu capacitate totală de păstrare de circa 600.000 de tone.

Din păcate, experiența arătată că în exploatarea depozitelor frigorifice s-au constatat neconcordanțe între alimentarea depozitului cu produse care veneau de la producător și tehnologia care trebuia aplicată în celelele de păstrare. Ritmul de sosire a produselor era lent și inconstant; de aceea introduceau produselor în celulă se făcea intermitent, cu deschiderea frecventă a ușilor și dereglarea factorilor de păstrare

Nicolae Ceaușescu și-a pus rudele apropiate să răspundă de sectorul agricol al țării. Cumnatul Vasile Bărbulescu era ministru, iar Ion Ceaușescu (foto dreapta) a fost prim-vicepreședinte al Comitetului de Stat al Planificării. FOTO: AGERPRES

din celule. Astfel, în loc ca celula să fie încărcată în trei-patru zile, ea era încărcată în 10-15 zile. Mai interveneau apoi intreruperile periodice de furnizare a energiei electrice. În acest timp, temperatura în celule creștea, fiind necesar un consum mare de energie pentru a o reduce la normal, deci cu pierderi suplimentare de energie și de calitate a produselor. „Poate ar fi fost necesar ca la fiecare depozit să fie instalat un grup electrogen propriu, dar proiectanții aveau nevoie de justificare tehnică și economică pentru acest obiectiv, justificare pe care nu o putea face nimeni”, recunoștea autorul lucrării, Horticultura României de-a lungul timpului”, în volumul IV dedicat perioadei dintre anii 1945-1989.

Bun pentru export

Deși destinul a făcut ca în 1990 să fie ales director la IPIF Valea lui Mihai, Coriolan Naghi a rămas în această funcție până în 1998, când a ocupat, prin concurs, postul de director al SC Unisem SA București — sucursala Bihor, funcție pe care o deține și la ora actuală. Primele luni de după revoluția din 1989 i-au rămas clar întipărite în minte, deoarece asociază acea perioadă cu „spionajul industrial” la care ar fi recurs, cu preponderență, occidentali. „Veneau tot în grupuri-grupele să se intere-

seze de capacitatea noastră de producție, de piețele de desfacere, de utilajele pe care le deținem. Cred că mai degrabă erau interesați să vadă cum ne pot pune rapid la pământ”, povestește Coriolan Naghi. Din păcate, privatizarea pentru „Arovit” nu a însemnat o expansiune pe alte piețe de desfacere, ci mai degrabă o modalitate de supraviețuire pentru o mică parte dintre cei 10.000 de locuitori ai orașului din nordul județului Bihor.

„Trebuie să recunoșc că am dus-o bine și înainte de '89, însă atunci era o responsabilitate și o seriozitate extraordinară în tot ceea ce făceam, lucru despre care nu se poate vorbi la ora actuală. În ciuda deficiențelor cu care ne confruntam înainte de Revoluție, trebuie să recunoaștem că ramura horticolă a asigurat pentru export cantități importante de produse în stare proaspătă și prelucrată, care au contribuit la plata importului de utilaje pentru industrie, în general”, susține Coriolan Naghi, omul care se mândrește și cu activitatea sa din domeniul cercetării, în special în selecția conservativă și crearea de noi soiuri, fiind coautor la trei soiuri: dolevac de Bihor, spanac Select și castraveți Rustic. În 1973 a fost recompensat cu Medalia Muncii, iar în 1984 a primit Ordinul Meritul Agricol.

Teodora IVAN

ARTICOLUL ZILEI

Născut, iar nu făcut

Mai curând măruntel decât potrivit de statură, își atrage imediat atenția prin forța privirii, deosebit de vie, iscoditoare și inteligentă, ca și prin-un soi, parcă din ce în ce mai rar, de masculină delicatețe și naturală distincție a prezenței, ce nu pot trece nici ele neobservate, chiar și în grăbita viață „civilă”. Pe scenă poate fi, bineînțeles, altul, iar personajele sale — la nevoie și de la caz la caz — nu sunt lipsite de cuvenită bătărie, aroganță și suficiență, actorul dovedind o comprehensiune specială pentru dezvoltarea și incriminarea oricărui fel de insolență de care se face vinovat un personaj sau altul. Mijloacele acestor dezvăluiri și incriminări nu vor fi însă nici o clipă grosiere, ci vor avea finețea și precizia bisturiului chirurgical, extirpând „fără milă”, dar niciodată mai mult decât trebuie. Cu o impresiune sigură, ca și când cel care operează asta a făcut de când lumea, pentru asta s-ar fi născut și asta ar fi singurul lucru din lume pe care și-l dorit și pe care și-l a dorit și pe care chiar și ea-l face!

Sigur că astfel de aprecieri nu se pot face decât la adresa unui actor pe deplin format, cum este, de altfel, cel despre care scriem, deși e vorba doar de un absolvent al Institutului de Teatru din București, promoția '89. El este însă, de pe acum, o dată cu apariția sa în spectacolele de absolvență — în roluri ca acela al șefului de gară din „Steaua fără nume” de Mihail Sebastian sau al lui Sile Gurău din „Mobilă și durere” de Teodor Mazilu — un motiv de mândrie pentru dascălii săi, firește ca „produs” al acestora, și pentru Institut ca atare, desigur tot ca „produs” al acestuia. Ați și de ce să se mândrească și dascălii și Institutul.

Pentru toți cei care încep să-l vadă pe scenă, Aleandru Bindea reprezintă revelația unui mare talent. În afara oricărui dubiu. Căci e unul dintre acelea, atât de rare, care se pot vedea (și recunoaște) oricând, cu ochiul liber. (Condiție mult mai greu de îndeplinit decât s-ar crede.) De-a lungul celor patru ani de studiu în Institut va fi dobândit, desigur, și o țară de știință a meseriei, a felului de-a rostii, de-a a fi pe scenă, meritele reale ale profesorilor săi, în for-

marea actorului profesionist, nefiind probabil nici ele puține sau de subestima.

Nu mai că Alexandru Bindea, vorba cronicarului, e un actor „născut, iar nu făcut”. El are actoria în sânge și e actor din tălpi până-n creștet, și încă unul de rasă, fiecă gest, fiecă privire, fiecă tăcere pe scenă mărturisind-o fără echivoc, dar și fără nici un fel de prisos dilatat, într-o pe cât de economică, pe atât de personală tăietură a rolului. Nu-l aduce neapărat la sine, cum poate va mai fi văzut prin preajmă, însă fiecare rol al său e „poansonat”, poartă „marca fabricii” Bindea, detașându-se vrând-nevrând din orice distribuție și chiar salvându-se de la avaria inerente lipsei de gând și de precizie regizorală. Așa sunt marii actori de ieri și de azi — un Beligan, un Birlic, un Toma Caragiu sau un Marin Moraru ori un Gheorghe Dinică — au fost, fiecare, creatori de tipuri comice, Alexandru Bindea e, la rândul-i, „din naștere”, creatorul unui astfel de tip comic, deloc îndatorat celui creat de profesorul său, Dem Rădulescu.

Pe lângă recordul național în domeniu, deținut încă detașat de actorul (azi) orădean Petru Panait, care a dat de a ori la teatru, ce importantă mai are că și un astfel de talent de teatru din București, promoția '89. El este însă, de pe acum, o dată cu apariția sa în spectacolele de absolvență — în roluri ca acela al șefului de gară din „Steaua fără nume” de Mihail Sebastian sau al lui Sile Gurău din „Mobilă și durere” de Teodor Mazilu — un motiv de mândrie pentru dascălii săi, firește ca „produs” al acestora, și pentru Institut ca atare, desigur tot ca „produs” al acestuia. Ați și de ce să se mândrească și dascălii și Institutul.

Pentru toți cei care încep să-l vadă pe scenă, Aleandru Bindea reprezintă revelația unui mare talent. În afara oricărui dubiu. Căci e unul dintre acelea, atât de rare, care se pot vedea (și recunoaște) oricând, cu ochiul liber. (Condiție mult mai greu de îndeplinit decât s-ar crede.) De-a lungul celor patru ani de studiu în Institut va fi dobândit, desigur, și o țară de știință a meseriei, a felului de-a rostii, de-a a fi pe scenă, meritele reale ale profesorilor săi, în for-

Victor Parhon

Teatrul, nr. 6/1989

JURNALUL OMULUI SIMPLU

„Vara în care ne-au luat via”

(Urmare din pag. 1)

O lău milițianul de jos, o ducea în sala de așteptare, depunea memoriu, se întorcea acasă frântă de oboseală. Și asta vreme de șapte luni. Fără nici un răspuns. Zece memorii știu că am scris, unde povesteam de-a fir a păr ce ni s-a întâmplat. Până la urmă, mama s-a hotărât să merge la București, la Comitetul Central. Alt memoriu. Altfel scris. Când o auzeam: «Hai, Mariana, să facem alt memoriu», mi se ridica părul în cap. Mă săturam. Nimeni din comună nu-i dădea sorți de izbândă. Nici eu nu credeam că o să reușim vreodată. Erau cu toții niște hoți și niște meschini. Și te tratau ca pe niște gunoaie, deși eram și noi intelectuali. Dar parcă cu cât eram mai citit și mai educat, cu atât te priveau cu ochi dușmănoși. Credeam că noi îi privim cu superioritate, dar nu era așa. Știam că suntem conduși de

niște analfabeți, de niște oameni fără scrupule, așa că nu ne puneam la mintea lor.

Mama mea avea pe atunci 60 de ani. Era înțeleaptă și știa cum să pună problema. Când a intrat în sediul partidului de la București, și-a rotit privirea de jur-împrejur, și-a spus în gând «Tatăl nostru» a zămbit peste tot, la oamenii care sprijineau pereteții și, cu încredere de parcă ar fi fost președintele țării, a urcat la Cabinetul ministrului pe probleme de Agricultură, Boțoghină sau Bozdochină, nu mai știu exact cum îl chema. Mama era atât de frumoasă și de cochetă, că imediat a primit-o în Cabinet. Impunea respect. I-a spus în câteva cuvinte problema pentru care venise, i-a lăsat memoriul și documentele medicale și a plecat acasă, multumită că obținuse cuvântul omului, cum că se va rezolva. Și incredibil, așa a fost. Am aflat ulterior că secretara de la Giurgiu,

tovarășă Popa, a primit un telefon de la București, cum că de urgență să ni se restituie via. Cei de la comună au primit și ei, de asemenea, telefon cu această instrucțiune. Degeaba însă. Marlin asta nu a vrut niciun cuvânt de pe dea ce ni se cuvenea înapoi. A venit un reprezentant al județului, a vorbit cu președintele CAP-ului și așa am reușit să avem din nou via în proprietate. Tot atunci s-a aflat la județ și ce hoții făceau cu noi. Ni se cereau 1.000 de kilograme de făină pentru fiecare recoltă, deci în fiecare an, în condițiile în care cei de la județ au spus că doar 245 de kilograme ar trebui să ni se ia, raportat la suprafața de pământ pe care o avem. Vă dați seama, noi cădeam de patru ori mai mult. Ne luau așa de mult doar-doar o să ne lipsim de vie, nu o să o mai muncim și, automat, va intra în proprietatea statului. Am avut multe probleme cu acest

Marinică, șef pe la CAP. Nu știu sigur care era misiunea lui. Ceea ce imi aduc aminte foarte bine era că el venea prin curțile noastre și ne cerea tot felul de cote, era foarte răutăcios și arțăgos. De Crăciun am cerut să mi se dea și mie un balot de paie, cu plată. Eram oameni de sat, ne cunoșteam, copii, nepoții lui au trecut prin școală, iar eu eram cadru didactic. Mă așteptam să se poarte măcar cuvințios. Când colo, el îi spune omului care se ocupa de vite, omul de la grajduri: «Dă-i și fetei ăsteia o jumătate de balot de paie!». Lipsă de respect și bătaie de joc, asta căpătăm mereu. Omul acela însă a așteptat să plece Marlin și mi-a dat nu jumătate de balot, ci doi baloți, pentru că știă că nimeni nu face inventarul lor, acolo se fura pe capete. Toți cei care au lucrat la administrarea CAP-ului furau pe capete. De asemenea, când am vrut să imi fac bucătărie, am fost la Sfatul Popular și am rugat să mi se dea autorizație de con-

strucție. Cei de la Primărie, cum i se spune acum, au venit în curte și mi-au spus: «Uite, aici o să-ți faci bucătăria!». Și mi-au arătat un locșor în mijlocul curții, unde era aleea. Iarăși, în bătaie de joc: «Nu ai dreptul nici la poteca asta!», mi-a spus omul ăla, nu mai știu cum îl cheamă, a murit acum câteva luni. Erau foarte răi și invidioși că noi nu muncim la CAP. La numai câteva zile după povestea asta, m-am întâlnit cu un alt funcționar de la Sfatul Popular și mi-a spus: «Doamna Mariana, începeți repede lucrarea și, dacă o să vină cineva în control de la județ, chiar și de la noi, de la Sfatul Popular, eu o să ocolesc casa dumneavoastră, nu o să raportez că dumneavoastră vă construți ceva fără autorizație». Și așa am reușit să imi construiesc bucătăria. După muntea lor, plină de răutate și de prostie, ar fi trebuit să o fac în mijlocul curții, pe alee.» (o consemnat Carmen PREOTEȘOIU)

JURNALUL ZILEI

(Urmare din pag. 1)

Pentru mulți români, partea vizibilă a schimburilor economice cu această țară consta în comerțul intens practicat de turiști, mai cu seamă turistele poloneze venite să-și petreacă vacanța pe litoralul românesc sau în alte „stațiuni balneo-turistice”.

Seism politic, trecut la „și altele”

„Aspecte” politice cel mai probabil că nu s-au adus în discuție. Oaspetele polonez era un tehnocrat, specialist în economie. Și chiar de n-ar fi fost așa situația politică din Polonia, nu prea aveai cum să le stămești apetitul de discuție liderilor de la București. Chiar luna iunie, în țara de origine a musafirului, avuseseră loc alegeri parlamentare. Spre deosebire de România, alegerile din Polonia s-au apropiat de sensul original al cuvântului, adică cetățenii au putut opta între candidați aparținând unor formațiuni politice diferite, cu programe și viziuni diverse asupra viitorului. La 22 iunie, dintr-o știre de câteva rânduri publicată pe ultima pagină a Scintei, cititorii de ziare din România aflau rezultatele alegerilor parlamentare din Polonia. Fără explicarea semnificației, anunțul spune că partidul comunist împreună cu aliații au obținut 299 din totalul de 460 de locuri în Seim (camera inferioară a Parlamentului polonez). În Senat, opoziția coalizată în jurul Solidarității câștigase în urma votului popular 99 de locuri dintr-o sută. În acest fel, partidul comunist din Polonia trebuia să împartă puterea legislativă cu forțe politice de opoziție. Istoria partidului unic își scria la Varșovia ultimele file.

IAS Stelnică, frunța la producția de orz

Oficialii din județul Ialomița raportau că au încheiat recoltatul orzului, obținând o producție medie de peste 7.500 kilograme la hectar. În medie, pentru că se anunțau și excepții. Despre 12 unități agricole de stat și cooperatiste se spunea că au depășit media cu jumătate de tonă. În clasamentul pe județ, Întreprinderea Agricolă de Stat (IAS) din comuna Stelnică era anunțată drept deținătoare a recordului absolut, cu aproape 9.000 kilograme de orz recoltate de pe un singur hectar. Împărțeau treapta a doua a podiumului IAS Slobozia și Cooperativa Agricolă de Producție Miloșești, fiecare cu o producție anunțată de 8.100 kilograme. În fine, locul trei era ocupat de Consiliul Unic Agroindustrial de Stat și Cooperatist Tândăreii, cu puțin peste 8.000 kilograme la hectar. Dincolo de cifre, „unităților” agricole menționate li s-a păstrat o bună amintire.

Țăranul particular Nicolae Ceaușescu

După 1990 s-a vorbit mult despre false producții-record. Traseul complicat al hărților plecate din județe și ajuns pe biroul lui Nicolae Ceaușescu, din care să reiasă prin câte mâini treceau, cine putea interveni în cifre, câți o făceau în mod real și la ce nivel n-a fost îndeajuns studiat. Toate acestea ar ajuta răspunsul la întrebarea cum au fost cu

putință asemenea fenomene, precum minciuna producțiilor-record? Până să fie lămurite asemenea teme, sunt de folos impresiile apropiatilor lui Ceaușescu, așternute pe hârtie sub forma volumelor de memorii. „În ultimii ani, la pregătirea „revoluției agrare” și la recoltelor nemişcate și nemaiauzite, hobby-ul principal al lui Ceaușescu a fost cultivarea pământului în jurul reședinței sale de la Snagov, scrie Silviu Curticeanu, șeful Cancelariei Comitetului Central, cu care Ceaușescu lucra aproape zilnic; ajutat de un tehnician agricol, mai mult sarlatan decât specialist, Ceaușescu experimentează pe câteva sute de metri pătrați tehnologia semănăturii și densitatea plantelor, extrapolând-o apoi, fără noimă, la marea cultură, cu toată rezistența, când activă, când pasivă, a specialiștilor. (...) De la un astfel de metru pătrat de agricultură științifică și intensivă, Ceaușescu calcula producția pe județe și pe țară, ajungând la cifre al căror realism nu vreau să-l discut acum. De altminteri, orice ședință la Snagov se termina obligatoriu cu o „vizită de lucru” în grădina țăranului particular Nicolae Ceaușescu.”

Eminescu, omagiat la Berlin de Zoe Dumitrescu-Buşulenga

Continua omagierea lui Mihai Eminescu, atât în țară, cât și „peste hotare”. Bunaoră, la Universitatea Humboldt din Berlin, unde poetul audias cursuri, joi, 22 iunie 1989, a vorbit, printre alții, Zoe Dumitrescu-Buşulenga, membru corespondent al Academiei. Absența domniei sale de la ceremonia ținută la Ateneul Român la 13 iunie a fost sesizată în epocă, iar memorialiștii au interpretat-o ca pe o formă de opoziție față de politica regimului. În aceeași zi, la Belgrad, Adam Puslojici, scriitor și traducător în sârbă al operelor eminesciene, a vorbit despre viața și scrierile poetului.

Cristina DIAC

JURNALE PERSONALE

(Urmare din pag. 1)

Cu bursa n-am făcut nimic. Les High, directorul Bibliotecii Americane, a plecat definitiv. Să vedem dacă se investește și altă posibilitate.

Alexandru Tatos, Pagini de jurnal. Ediție alcătuită de Liana Molnar-Tatos, București, Editura Albatros, 1994, p. 534-535

La Călărași ne așteaptă altă jale: tanti Vica a paralizat. E un schelet lucid, un firicel de voce care abia se mai face înțeles; ochii, de o tristete adâncă, febrilă. Vrea să ne spună, să spună — și numai degetulul mâinii țefere ne cheamă, arată: un deget în care s-au concentrat luciditatea, memoria, spaimea — un degetel care gândește și vorbește intact. Stau la câpățâniul dânsiei și-i mângâi oscioarele, tâmpelice scobite, și-i pieptănăm părul tăiat, de când zace; și-mi amintesc cum o pieptănăm pe mama. Mă aplec spre dânsă și-i aud suspinul, durerea; știe că vom pleca și va rămâne iar singură, în grija vecinei, căreia i-a lăsat tot, prin testament, și care o brufăluțuie, nu mai are răbdare, să scape odată de corvoadă (și nici o lundă nu este!). Dacă nu i-ar fi frică de Dumnezeu, ar omori-o. Dar oricum, o omoară, amenințând-o, chinuind-o.

Mergem printr-un oraș-ghetou: e atât de hidos noul Călărași, mai ales partea dinspre Combinatul Siderurgic, fostul cartier Mircea-Vodă; și a fost odată un oraș frumos, la Borcea, bine gospodărit, mrosind, vara, a case și a regiunii-noptii, a grădinii udate... mergem la două farmacii, să ne rugăm, să împlorăm să ne vândă niște diazepam pentru tanti Vica, să se poată odihni măcar noaptea. Nu vor să ne vândă așa ceva (niște farmacist care ar putea da hapuri în pavilioane psihiatrice, farmacist-gărdienii pentru chinul oamenilor sau pentru moartea câinilor; devenind, deodată, vigilente — legea care le interzice vânzarea unor medicamente fără rețetă —, dar la București se dă un asemenea medicament și fără rețetă — s-o fi dând, dar aici au fost multe cazuri de sinucidere sau încercări de... cu asemenea medicamente!). Deci, asta e cauza: dorința de sinucidere a tot mai mulți cetățeni — dar pot opri ei aceste tentative de evadare, de fugă de sub pază, au ei dreptul să interzică sinuciderea, disperarea ajunsă la limită?...

Florența Albu, Zidul mortar (Pagini de jurnal) 1970-1990, București, Cartea Românească, 1994, p. 416

Nici o veste de la „unguroaică”, dar două zile trecând fără alarmă, sper să fi trecut cu bine. Absentă, va trebui să aștept confirmarea până mă întorc la Cluj — Vorbit cu R. Va veni aici. Un nou început?

Mircea Zaciu, Jurnal IV, București, Editura Albatros, 1998, p. 451

CULISELE REVOLUȚIEI TEHNICO-ȘTIINȚIFICE

Emil Bobu, un grobian și un irațional

Modestia intelectuală a lui Emil Bobu ajunsese la urechile tuturor românilor. FOTO: Arhivele Naționale

Emil Uncheșel, prin înălțimea funcției pe care o deținea, director general al Centralei de Utilaj Metalurgic și Prese, a avut de a face cu cei mai importanți subordonați de-ai lui Ceaușescu. Un exemplu îl constituie Emil Bobu. „Pentru mine a fost o mare dezamăgire că în fruntea statului putea fi un om ca acesta, știu că era o slugă devotată a lui Ceaușescu. Dar și asupra unui om care își ia așa o slugă planează dezamăgirea. Un conducător care-și adună lângă el proști nu va avea rezultate, care-și alege deșteptii riscă să-i ia un deștept loc, dar, înainte de a-l lua, se ridică și el. Ceaușescu nu putea să se ridice cu astfel de sfătuitori.” Dar nici nu putea cădea, dă el de înțeles.

Cu Bobu s-a întâlnit prima dată pe când era la întreprinderea din Bârlad. „A vizitat Fabrica de Mecanică fină unde mă aflam atunci. Era automatizată, o bijuterie, cu licență străină, greutatea pieselor era în medie de maximum 11 grame, rafinament de mecanică fină. Fabrica, de o acuratețe deosebită, se spăla cu Dero în fiecare sâmbătă, era climatizată. Vinea acest individ și vizitează fabrica, nu-mi era nici o teamă, la mine era farmacie față de tot ce cunoșteam eu în industrie, se lucra cu documentație la mașină, cu desene tehnice, vine Bobu, nu găsește nimic, și ajungem undeva în scularie. Eu mă laud, mașini frumoase, bune, jos pălăria. El se oprește la unul dintre lucrători. I pune să deschidă dulapul, trage primul sertar, totul aranjat perfect, trage al doilea, al treilea, în al patrulea, cel de jos, băiatul avea o cutie de conserve, pâine, prosop, și zice: la

o așa mașină, uite ce are lucrătorul tău aici. Adică de ce te țin aici și una lângă alta, ceva de genul acesta. Eu eram mândru că muncitorul meu se spăla, dar nu m-a deranjat, e a plecat, eu am rămas cu imaginea unui om total nerational, nesimțitor, am zis iartă-l. Doamne, că nu știe ce face. Al doilea eveniment care îl are protagonist, a venit cu primul secretar, aveam o expoziție cu produse ale fabricii, era permanentă.

Se duce acolo, se minunează, la sfârșit face observația. Zice: «Dacă aveți produse așa de frumoase, de ce nu le exportați?». I-am explicat cu venitul net valutar, cu ce era pe vremea aceea, că suma pieselor componentelor dintr-un radio este mai mare decât pot obține eu la export, numai a componentelor, fără manoperă, eu trebuia să scot 19 lei pe dolar, deci nu se putea exporta. Primul secretar a confirmat, atunci Bobu dă drumul la «ciocară»: Tov. Constantin, dacă componentele astea sunt așa de scumpe, de ce nu le facem cu țărani, să le dăm la sate, să le facă ei? Eu, prins în focul discuției, zic, stați oleacă, o linie de fabricat tranzistori costă 200 de milioane, e zice ah, nu, cu posibilitățile lor... Cu ce? Cu mătase de porumb? Dar, din nou, mi-am zis, domnule, rău vom ajunge.

Însă în jurul lui Emil Bobu mai erau din ăștia, și Mănescu, care a fost prim-ministru... Mănescu nu se băga în treburi din astea, dar el nu era de natură să dea soluții economice sau să se opună la prostii.”

Cristinel C. POPA

Mircea și Ana Diaconu – tată și fiică și acasă și pe ecrane

„Întâmplări cu Alexandra” este un film regizat de Cornel Diaconu, din a cărui distribuție fac parte în calitate de tată și fiică, atât la propriu, cât și în scenariu, Mircea și Ana Diaconu. Un trio Diaconu (chiar dacă regizorul nu are legături de familie cu ceilalți doi), care aduce și acum zămbetul pe buzele celor care urmăresc filmul, la 20 de ani de la premieră. Filmul prezintă relația dintre un tată și fiica sa de 9 ani, după ce mama pleacă în delegație pentru o perioadă mai lungă. Cei doi sunt nevoiți să se gospodărească singuri. Dar totul iese pe dos, iar casa ajunge vârstă. În plus, este dat peste cap și programul de la școală, respectiv de la serviciu al celor doi. Trepat însă, atât tatăl, cât și fiica dovedesc că nu sunt lipsiți de bunăvoință și învață ce este ordinea și disciplina.

Mircea Diaconu își aduce aminte și acum cum de-a ajuns să joace în acest film, chiar dacă, inițial, nu era în cărți. A fost sunat de regizor, care l-a rugat să-l lase să facă o probă de film cu fiica lui, Ana. „I-am spus că nu e cazul. Copilul meu este normal și nu are înclinții spre actoria. El mi-a răspuns că auzise că e vioaie și că ar

vrea totuși să o vadă. A insistat și a venit la mine acasă cu o cameră video și cu un mic text, să-i facă niște probe filmate care apoi mergeau la Casa Scânteii, la aprobare. Fiica s-a așezat pe un scaun foarte rușinat. Au început să o filmeze. Regizorul îi tot citea niște replici, sperând ca ea să răspundă”, povestește Diaconu. A mers destul de greu, ceea ce l-a determinat pe actor să preia inițiativa și să fie el cel care îi dă replica fiicei sale. Totul a mers așa de bine „sus”, că după o săptămână, Mircea Diaconu a primit un telefon de la Cornel Diaconu, care l-a anunțat că îi vor pe amândoi. „Mă, ăștia te vor și pe tine, neapărați”, i-a spus regizorul. „Cred că a fost primul caz în cariera mea când copilul m-a băgat în film. S-a mizat probabil și pe relația mea directă cu fiica. A ieșit un film bun și sunt foarte încântat că se mai difuzează și astăzi. Totuși, a fost un personaj pe care eu l-am făcut foarte prost, ca actor. Toată atenția și toată grija erau îndreptate către fiica mea. Eram atât de atent ca ea să fie bine, să facă bine, încât n-am mai fost atent și la rolul meu”, mărturisește Diaconu. Rolul Alexandrei a fost primul și

Mircea Diaconu, alături de fiica sa, Ana, (stânga) pentru singura dată împreună pe ecran, în filmul „Întâmplări cu Alexandra” FOTO: Victor Stroe

ultimul pe care Ana Diaconu l-a jucat. N-a fost tentată nici de teatru, nici de film. „Ea a crescut în teatru, fiind mică în perioada cumpănită a turneelor prin case de cultură

neîncălzite, trenuri moarte. Vai de viața noastră cum umblam, răciți. De nu știu câte ori am adus-o cu sania la teatru pentru că n-aveam voie să circulăm cu mașina. O dată

mi s-a întâmplat ca, la întoarcere, să adoarmă pe sanie. N-am avut încotro și am legat-o cu cureaua mea de la pantaloni, să nu cadă. Din această cauză, pentru ea n-a existat

și nu există nici un miraj. Ea a văzut teatrul din interior, din burta sa, și miraculos și fantastic, așa cum pare din afară. Nu o interesează. Îi place teatrul, însă nu ca meserie”, a adăugat Diaconu.

„Întâmplări cu Alexandra” nu este singurul film de succes în care Mircea Diaconu a jucat în anii comunisti. Poate unul dintre cele mai apreciate filme ale acelei perioade a fost „Buletin de București”. Deși inițial s-a dorit ca pelicula să-i infiereze pe cei care nu se duceau la post, la țară, și apelau la tot felul de subterfugii pentru a rămâne la oraș, în cele din urmă s-a ajuns la o comedie spumoasă. „Filmul a fost scris de un tip de la Casa Scânteii, un om fără prea mult umor. Dar și eu, și ceilalți (Octavian Cotescu, Draga Olteanu, Constantin Diplan, Rodica Mandache, Catrinel Dumitrescu – n.r.) am simțit filonul comic al situației. Dar nu era scris așa. Sau atât de comic. Iar regizorul Virgil Calotescu, un om relaxat, un om plăcut, un om cu care puteai vorbi, discuta, lucra, și tolerant, ne-a lăsat mână liberă. Cu toții am împins filmul către un alt sens. Când a fost gata, întâi fost

un scandal la Casa Scânteii, că n-a ieșit ce trebuie. Dar n-au avut încotro, nu puteai să refilmezi”, își amintește actorul. „Buletin de București” a avut premiera la Cinematograful Scala. Chiar și lansarea lui a avut parte de un eveniment cu accente comice. „Lângă Scala era ceva ce se numea Lacto Dorna. Acolo se mânca ieftin. Te costa 5 lei o masă. Pentru că filmul a avut un succes năprasnic, coada la bilete trecea pe lângă Lacto Dorna și se întindea pe Strada Maria Rosetti. La un moment dat, a trecut pe-acolo familia prezidențială. Se zice că Tovarășa a început să tipe la cine era responsabil că n-au desființat «mizeria aia de Lacto Dorna», imaginându-și că era la mănăca coada respectivă. Cu greu i s-a explicat că Lacto Dorna nu are nici un amestec, ci că e coadă la un nou film românesc. Atunci au cerut să vadă filmul, iar noi am fost chemați la Casa Scânteii și ni s-au transmis felicitări. Mai mult, ni s-a mai cerut unul. La a doua serie s-a dorit exact comedie, și a ieșit prost de tot, un fel de supă reîncălzită, aceleași bancuri...”, a adăugat Diaconu. Adriana Păduraru VĂDUVA

SCANDAL ÎNTRE DISIDENȚI

(Urmare din pag. 1)

Un răspuns documentat la aceste semne de întrebare poate oferi maiorul Aioanei Constantin (actualmente decedat, fost șef al Arhivelor SRI după '89 – n. r.), care răspundea și de supravegherea strictă a lui „Iorgu” și de punerea în aplicare a diversivniilor cu „informatorul din rândul celor care își executau pedeapsa la Aiud”.

Radu Filipescu

Am în față un volum publicat în anul 1998 sub semnătura doamnei Herma Kopernik Kennel, care a fost scris în strânsă colaborare cu personajul cărții (Radu Filipescu). Nu mică mi-a fost surpriza când am citit că o eliberare înainte de termen putea fi hotărâtă și de o anume „curte de judecată...”. Asteriscurile din citat reprezintă anonimizări hotărâte de autor.

„După două zile, lui Radu i se ordonă din nou să vină în biroul comandantului Vasile, unde îl aștepta procurorul militar în civil și *. Radu se îmbrățișă cu tatăl său încercând să-și stăpânească lacrimile. Vasile spuse plin de importanță: – Uite, începu el, datorită cererii tatălui tău te vom elibera. Totul se petrecea atât de repede de parcă nici nu era real.

* nu făcuse nici o cerere de eliberare. Își dădea seama că se căuta un motiv pentru această grațiere, dar nu ripostă.

– Ai fost condamnat la 10 ani de închisoare, continuă procurorul militar. La intervenția curții de judecată pedeapsa a fost comutată de la 10 ani la 5 ani. Și pentru că nu mai ai decât 5 ani, o să te eliberăm conform amnistiei din 1984!

Radu era complet uluit. Reintors în celulă, i se păru că doar visase întâlnirea cu tatăl său.

La 18 aprilie (1986), un gardian l-a scos pe Radu din celulă și l-a condus în biroul comandantului.

Procurorul militar, Trașcă și comandantul Vasile erau prezenți, ca și colonelul Deleanu, securistul Spitalului de Urgență și *. Colonelul îi oferi lui Radu imediat o ceașcă de cafea și un Kent. (Jogging cu Securitatea, pg. 206)*.

Textul reproduș conține o serie de inad-

vertențe pe care mă simt dator să le corectez:

1. Tatăl deținutului nu avea dreptul legal de a solicita eliberarea fiului său, major și responsabil juridic, aflat în detenție. Eventual, acesta putea încerca (și chiar obține) o atitudine binevoitoare și înțeleasă față de partea mai marilor regimului pentru eliberarea fiului, dar cererea, în mod obligatoriu, urma a fi întocmită și semnată de către fiul deținut. Reiau, ar fi putut totuși face asta, sub semnătură proprie, numai dacă fiul ar fi fost calificat în evidențele medicale cu discernământ redus (bolnav la cap);

2. „Curtea de judecată” este o instituție inexistentă în justiția românească a anilor '80. Presupunând că autorul a avut în vedere Tribunalul Suprem, această instituție nu avea dreptul să revină din proprie inițiativă asupra sentințelor definitive și irevocabile pronunțate. În schimb, Tribunalul Suprem putea fi sesizat de către Procurorul general al RSR, prin procedura recursului extraordinar, să reanalizeze sentința respectivă. Procurorul general al RSR nu putea însă înainta un astfel de recurs fără a fi la rândul său sesizat de către deținut, iar acesta nu se putea adresa la acest nivel fără aprobarea Securității. Cât despre Securitate... aceasta nu producea astfel de acte de bună-voință decât în anumite condiții!

Concluzionând, această eliberare înainte de termen de către „curtea de judecată” este, așa cum spune distinsa doamnă Ana Blandiana în prefața volumului, „în multe privințe un basm”... Adevărul trebuie căutat în dosarul penal al personajului unde, cu siguranță, se află fie un recurs extraordinar, fie un decret personal de grațiere, ambele motivate, condiționate și susținute de probatoriul necesar. (...)

Dr Zorel Filipescu, tatăl fostului deținut politic Radu Filipescu, intrucât „nu era urmărit” de Securitate și nu voia „decât să ajute”, după cum afirmă fiul, se plimba nestingherit pe unde voia, se întâlnea fără probleme cu Doina Cornea (a se vedea ce a pătit Iulius Filip când a încercat asta!) și cu familiile ziaristilor arestați de la România liberă, transmitea în Occident orice corespondență dorea... În vreme ce familia lui Iorgu era încadrată informativ pe scara blocului și la locurile de muncă și urmărită

pas cu pas de filajul care avea, ca și în cazul lui „Iorgu”, consemn să prevină contactele cu cetățeni străini...

Cei șapte de la Aiud

„Cei șapte curajoși de la Aiud” sunt: Iancu Marin, Gheorghe Năstăsescu, Carol Olteanu, Filip Iulius, Costică Purcaru, Radu Filipescu și Victor Totu. Patru dintre aceștia (Iancu Marin, Carol Olteanu, Costică Purcaru, Victor Totu – n.r.) sunt informatori ai Securității conform documentelor prezentate în dosarul Conspiratorii. Dintre care Iancu Marin este un fost ofițer în cadrul Ministerului de Interne, reîncadrat în structură după eliberare (dirija circulația în timpul demolarii bisericii „Sfânta Vinere” – vezi volumul „Jogging cu securitatea”, Pagina 212).

Sigur, nu pun sub semnul întrebării acțiunea lor post detenție și autenticitatea documentelor redactate și nici chiar transmiterea acestora în exterior și difuzarea lor, așa cum se afirmă – mijloacele de informare menționate, verificând arhivele, se pot pronunța documentat asupra acestui aspect.

Dar, față de componența grupului, o întrebare cred că am dreptul să o pun: ce știa Securitatea despre activitatea grupului și până unde mergea controlul sinistrei Instituții asupra celor „șapte curajoși de la Aiud”?

Cititorul a avut posibilitatea să cunoască draconicele măsuri de supraveghere, control și interdicție luate de Securitate împotriva lui Iorgu atât în timpul detenției, cât și după punerea acestuia în libertate în toamna anului 1989, vreme care coincide cu perioada în care „cei șapte curajoși de la Aiud” acționau nestingheriți sub privirile „mioape” ale Securității...

Nu imi bat capul să deslușesc misterele, itele acestei afaceri, dar un fir cred că pot să avansez: trebuie să existe undeva în arhiva fostei Securități un „plan de măsuri” privind intoxicarea Occidentului și cultivarea imaginii unor persoane în perspectivă evenimentelor care urmau să aibă loc în România în viitorul apropiat. Exagerând puțin lucrurile, nu puteau să-l trimită în balcon CC-ului sau în studioul 4 de la Televiziune pe... colonelul Gheorghe Vasile! Nu însăuz nimic, ci, pur și simplu, ridicând din umeri, imi exprim și eu o nedumerire...

DIN ARHIVELE SECURITĂȚII

Deținuții „întâmpinau” Congresul al XIV-lea prin proteste

Ministerul de Interne

Strict secret

Departamentul Securității Statului

Exemplare: 1

Directia I

Nr. D/0066506 din 22 iunie 1989

Ștampilă intrare S.M.B. DI – 0060049

Note

Tov. locotenent colonel Deleanu, conform celor ordonate în cooperare cu Direcția I și Direcția a IV-a semnează indescifrabil

Ceea ce este în nota de față este hotărât să definitivăm în august – semnează lt. col. Deleanu Vasile

Către Securitatea Municipiului București Notă colonel lamandi

Urmare la adresa noastră nr. 113/DA/0055594 din 17.02.1989, referitor la luga Dumitru vă facem cunoscut că din datele obținute de Direcția IV-a în procesul urmăririi informative în Penitenciarul Aiud, rezultă că acesta, deși a solicitat unele

îmbunătățiri ale regimului de detenție, continuă să se mențină pe poziție dușmănoasă, preconizând noi acțiuni cu caracter ostil. Astfel și-a exprimat intenția ca până la 15.09 a.c., când va fi pus în libertate, să organizeze un grup de deținuți pe care să-l conducă condamnatul Scaletschi Florentin care să declare greva foamei în timpul desfășurării lucrărilor Congresului al XIV-lea al PCR, iar el fiind în libertate va acționa pentru a face publică greva sus-amintită, scontând că în acest mod va sensibiliza opinia publică internațională, precum și familiile deținuților respectivi. Totodată, după eliberare intenționează să ceară protecție Ambasadei SUA din București, iar dacă va fi urmărit de organele de Securitate va solicita emigrarea în SUA, unde este stabilită soacra sa, după care va continua să desfășoare activități potrivnice țării noastre.

A mai afirmat că intenționează să redacteze un material referitor la regimul

și condițiile de detenție ale condamnaților pentru infracțiuni contra statului pe care să-l expedieze postului de radio „Vocea Americii”, precum și să racoleze persoane cu aceleași concepții, pentru a acționa în direcția schimbării sistemului de conducere din țara noastră.

Având în vedere pericolozitatea intențiilor exprimate, cât și faptul că cel în cauză urmează a fi eliberat în scurt timp și se va stabili în București, la familie, se impune urgentarea măsurilor de pregătire a dispozitivului informativ care să asigure un control deplin și prevenirea eficientă a oricăror acțiuni ostile din partea sa.

Locțiitor șef Direcție: locotenent colonel Anastasiu Gabriel

Șeful Serviciului: locotenent colonel Marin Gheorghe

Extras din dosarul de urmărire informativă a lui Dumitru luga, provenit din arhiva CNSAS

Dumitru luga pregătea greva deținuților politici din România

(Urmare din pag. 1)

Ulterior, prin aplicarea Decretului 11 de la 26 ianuarie 1988, pedeapsa i-a fost înjumătățită.

La Aiud a făcut

un an de „restrictivă”

Timp de șase ani, Dumitru luga a trecut, pentru perioade mai scurte sau mai lungi de timp, prin mai toate închisorile destinate deținuților politici. Mai întâi, a fost anchetat la Penitenciarul Rahova, apoi „depus” la Aiud (1984-1985). Până la sfârșitul pedepsei, a făcut de multe ori „naveta” Rahova-Aiud, cu scurte internări la Penitenciarul Spital Ilava, din cauza ulcerului de cafea și sufereă.

La Aiud, în vechea temniță înființată încă din timpul Imperiului Habsburgic, a fost închis în secția „pedepse” și în „zarcă”. Pentru „manifestări ostile”, a fost pedepsit cu un an de „restrictivă”, regim prin care deținutul era izolat total. În ciuda prevederilor legale, Dumitru luga a fost lipsit de dreptul la muncă. A primit doar cinci „vorbitoare” cu familia și 42,3 kg de alimente din afara închisorii (dintre care 20 în timpul anchetei). Informatori ai Securității, microfoane instalate în celule, respingerea eliberării condiționate completau cotidianul deținutului luga.

Cazul său a devenit cunoscut Occidentului abia în 1987. Jan Debrouwere, membru în Biroul Politic al Partidului Comunist Belgian, a trimis atunci Ambasadei române de la Bruxelles o scrisoare. Din conținutul ei

reieșea că organizația „Amnesty International” cerea informații despre Dumitru luga. Ocolind răspunsul, statul român „preciza”: „Cel în cauză, în scopul de a crea motive de denigrare a realizărilor obținute de poporul român și pentru a afecta prestigiul de care se bucură RS România în străinătate, a organizat distrugerea, prin explozii și alte mijloace care prezintă pericol pentru ordinea publică, a unor importante monumente istorice aflate pe teritoriul țării noastre”.

Postul de radio Europa Liberă a dezbătut situația tehnicianului de la TVR în cadrul emisiunii „Programul politic”, difuzată în seara zilei de 20 august 1987. Și publicația germană Frankfurter Allgemeine Zeitung a amintit cazul luga, printre cele de încălcare a drepturilor omului în România. Atenția de care se bucura, în sfârșit, în presa occidentală i-a permis deținutului să „joc” tare cu Securitatea cartea contactării ziaristilor străini.

Astfel, în ultimii doi ani de detenție, comportamentul lui Dumitru luga a fost supus unei atenții speciale. În iunie 1989, într-o notă-sinteză despre luga, întocmită de ofițeri ai Securității, era caracterizat drept deținut cu „poziții ostile dușmănoase”. Cu câteva luni înainte de eliberare, luga a pus pe jar conducerea Direcției Securității Statului (DSS): „Deținutul luga Dumitru intenționează să organizeze în detenție acțiuni de răzvrătire în cazul când unul dintre deținuții CSS (crime contra securității statului – n.r.) este pedepsit disciplinar sau se întreprind alte măsuri. De asemenea, intenționează să organizeze o «grevă a foamei» în zilele de

desfășurare a Congresului al 14-lea al partidului de către toți deținuții CSS, iar obiectivul, intrucât se află în libertate în această perioadă, va face cunoscut posturilor străine de radio și organizațiilor care se ocupă de drepturile omului despre acțiunea «deținuților politici» de la Aiud. Cel care a fost desemnat pentru a conduce acțiunea a fost deținutul Scaletschi Florentin. Acțiunea va fi adusă la cunoștința organismelor internaționale pentru drepturile omului prin intermediul soacrei sale, Budoace Paraschiva, care preconizează să facă o vizită în țară în toamna acestui an. Discută frecvent despre o eventuală stabilire cu domiciliu în SUA, dar numai în situația când va fi «lăsat în pace de organele de securitate».

Pentru stabilirea în străinătate, în situația când nu i se va aproba plecarea, va apela tot la organismele internaționale pentru drepturile omului. Există preocuparea în continuare din partea deținutului de a redacta un document în care să se cuprindă o istorie a tuturor condamnaților CSS cu care a intrat în contact și pe care să o publice în exterior.

Intrucât până la punerea în libertate deținutul s-a exprimat că va desfășura numai acțiuni negative, a fost luată măsura izolării complete a acestuia față de masa de condamnați CSS și de ceilalți deținuți de drept comun. Deținutul luga Dumitru îi expiră pedeapsa în termen la data de 9 septembrie 1989. Până la această dată, deținutul va fi izolat de restul condamnaților CSS, acționându-se pentru a preveni orice contact cu aceștia”.

Florin MIHA

ECONOMISEȘTI și CITEȘTI!

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI
O colecție de literatură românească

În fiecare miercuri,
numai cu **JURNALUL NAȚIONAL** 10,⁹ LEI
CEL MAI CITT ZIAR DE CALITATE

www.jurnalul.ro

Cărțile se distribuie la chioșcuri sau cu abonamentul Jurnalul PLUS și Jurnalul cu Carte.

